

Foreldres rett til innsyn og klage på umyndige elevers karakterer

TOLKNINGSUTTALELSE | 12.12.2014

Denne tolkningsuttalelsen er markert som utgått fordi den omhandler den gamle opplæringsloven.

Innsyn i kompetansebeviset til en sønn eller datter som er under myndighetsalder, vil som regel være nødvendig for å ivareta foreldreansvaret.

Vi har svart på spørsmål om foreldres rett til innsyn i umyndige elevers kompetansebevis fra videregående opplæring.

De fleste situasjoner der foreldre ønsker å se barnets kompetansebevis, løses trolig ved at barnet selv viser foreldrene dette. Dette svaret gjelder situasjoner som ikke lar seg løse slik.

15 år er ingen generell myndighetsalder

Barn som har fylt 15 år har rett til å avgjøre spørsmål om valg av utdanning og medlemskap i foreninger selv (barneloven § 32). 15 år er imidlertid ikke en generell myndighetsalder på utdanningsområdet.

Foreldre har selvstendig klagerett

Foreldre til bl.a. umyndige elever har selvstendig klagerett på standpunktkarakterer og eksamenskarakterer (forskrift til opplæringsloven § 5-2, jf. § 5-1). For å ha en reell klagerett, er det en forutsetning at foreldre får se de aktuelle karakterene.

Innsyn krever at man ber om det

Enkelte opplysninger skal foreldre til elever som ikke er myndige få av skolen (forskrift til opplæringsloven § 20-4 fjerde ledd). Bestemmelsens fjerde ledd omhandler imidlertid hva foreldre skal få uten å be om det, og omhandler dermed ikke retten til innsyn i ens barns kompetansebevis.

Karakterer er personlige forhold

Elevers karakterer er «personlige forhold» som er taushetsbelagte opplysninger (forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1). Ettersom karakterer er opplysninger som skal unntas, vil det være klart at ikke hvem som helst får innsyn i andres karakterer.

Innsyn i opplysninger om seg selv

Alle kan kreve å få svar på om det er registrert opplysninger om seg selv eller ikke (personopplysningsloven § 18 andre ledd). Det er ikke satt aldersgrenser for innsynet. Likevel antas det at foreldre kan få innsyn i opplysninger om sine barn under 12 år uten at barnet deltar. Er barnets alder mellom 12 og 15 bør om mulig både barn og forelder være inneforstått med at innsyn skjer. Er barnet 15 år eller eldre, vil de normalt ha innsyn på egenhånd. Om også foreldre skal ha innsyn, avhenger av om innsynet er nødvendig for å ivareta foreldreansvaret (barneloven kapittel 5).

Nødvendig for å ivareta foreldreansvaret

Som nevnt over, vil en klageadgang ikke være reell dersom en ikke har rett til å få vite innholdet i det som kan påklages. Videre har foreldrene til umyndige elever på Vg1 og Vg2 rett til foreldresamtaler som omhandler blant annet elevens kompetanse i fagene (forskrift til opplæringsloven § 20-4 tredje ledd). Dersom foreldrene, til tross for foreldreansvaret, ikke hadde rett til å bli kjent med ens umyndige sønn eller datters karakterer, herunder innsyn i kompetansebevis, ville foreldresamtaler om elevens kompetanse kunne bli kryptiske eller innholdsløse. Utdanningsdirektoratet er av den oppfatning at innsyn i kompetansebeviset til en sønn eller datter som er under myndighetsalder, som regel vil være nødvendig for å ivareta foreldreansvaret.